

Wy hebben hier voor uit Rom. 9 ghehoort, Dat het niet moghelijk en is dat Godts woort te niet zy. Maer datse niet alle Israel zijn om datse uit den Vader Israel zijn: Dat niet die na den vleesche kinderen zijn, zijn Godts kinderen, maer dat de kinderen der belofte worden in het zaet gerekent. De selve Apostel vraecht Rom. 11:1. Heeft Godt sijn volck verwerpen? ende antwoordt daer op vers. 1. 2. 4. 5. Dat sy verre. Want ick ben oock een Israelijt, enz. ende vers. 7. Hoe dan? Dat Israel soeckt dat en heeft het niet verkregen, enz.

REMONSTR. Te seggen, Dat de uytverkorene in dit verbondt gheleven zijn, dient ter sake niet. Want soo bleven oock de uytverkorene voor de Babylonische ghevangenisse in het verbondt, ende alle die verkoren waren in die tijdt als Godt dese belofte dede: ende soo moet Triglandius wederom segghen dat dese belofte oock plaets heeft gehadt voor dat dese belofte gheschiede, ja van aenbegin des Werelts aen; daer nochtans de belofte expresselijk alsoo luyt, datse na die dagen, dat is, teventich ofte eenighe hondert jaren na dien dagh, eerst vervult soude worden.

GEREFORM. So die antwoorde van ons gegeven niet ter sake en dient, soo is oock impertinent gheweest het voorgehemelde antwoord des Apostels op de tegenwerpinghe der Joden. Want ghelijck den Apostel aldaer bewijst dat de belofte Godts, niet tegenstaende de verwerpinge ende verhardinghe der Joden, heeft vast ghestaen inde uytverkorene: also seggen wy oock dat deselve belofte, niet teghenstaende dat het meesten-deel der Joden heeft behouden een steenen herte, ende om sijn ongeloofigheyt is verstooten ende verhart geworden, nochtans inde uytverkorene vast blijft. De weldaet aldaer in die beloften toegheseyt heeft Godt de Heere al tijdt bewezen, ende bewijst hij noch aen sijne uytverkorene.

Tot zoover het disputuit.

Laat nu deze redeneeringen verder mogen zijn, wat ze zijn. Wij zijn het er op bepaalde punten niet mee eens. Maar het is voor ons betoog voldoende, aan te toonen, dat Trigland geen principiële verandering in de bondstatuten en in verbondsbetaling erkent tusschen de periode vóór de komst van Christus en die, welke daarna kwam. Hij heeft dat op zijn standpunt ook niet nodig, want zijn onderscheiding tusschen in- en uitwendig verbond maakt het hem gemakkelijk, de dingen zó te construeeren, dat altijd ook de niet-verkorenen tot het verbond behoord hebben, zij het dan tot het „uitwendige“ verbond.

Maar als nu Trigland de beloften van Jeremia 31 vervuld ziet, ook in den tijd, waarin de verbondswraak (die Dr Thijs voor het O.T. aanvaardt), van kracht is, in de periode tusschen ballingschap en Pinksterfeest, dan bewijst dit, dat de scherpe caesuur, of insnijding, die Dr Thijs in de verbondsgeschiedenis aanbrengen wil (een periode met, en een andere zonder verbondswraak) niet door hen, die tot de leer van een inwendig en een uitwendig verbond hun toevlucht namen, wordt aanvaard. En dit interesseert ons. Het bewijst, o neen, niet dat Trigland gelijk heeft, maar wel, dat de scherpe caesuur van Dr Thijs niet kan worden aangediend als de klassiek gereformeerde. Trouwens hun ellenlange disputen met de Remonstranten over de beteekenis der bedreigingen, ook in de nieuwtestamentische periode, en hun opkomen voor recht en rede en zin van die bedreigingen, bewijst dit. De bedreigingen met straf, zullen — zoo leeren de vaders — de uytverkorenen niet doen uitvallen, wel opwekken tot verdere bekeering. Maar ze komen toch tot hen, komen in de kerk, in den verbondskring. En zijn „ernstig“. Want aan de ongehoozamen in den bondskring worden ze ten volle voltrokken.

Afwijzing van die door Dr Thijs aangebrachte caesuur, is dan ook volstrekt niet iets nieuws. Ze geschiedde voor wat het eindpunt der in Jeremia 31 bedoelde periode betreft, door Aalders en Grosheide. En voor wat het

beginpunt aangaat, door Trigland. We hebben daarmee — we weten het zeer wel — nog niets bewezen; ook nog niemand gelijk gegeven. We zeiden alleen maar: Dr Thijs' constructie inzake de verbondswraak is niet „gangbaar“. En dáárom was het ons ditmaal te doen. We zijn daarom thans genaderd tot ons tweede punt: het Schriftbewijs.

K. S.

„Pro Veritate“.

We ontvingen het eerste nummer van den eersten jaargang van het nieuwe orgaan „Pro Veritate“. Dit is een maandblad tot verbreiding van de kennis van het evangelie in Noord-Brabant en Limburg. Eindredacteur is Ds J. de Vries te Tilburg; uitgever: N.V. W. D. Meinema, Delft. Zoo men begrijpt richt het blad zich speciaal tot de Roomsche christenen. Wij verheugen ons er over, dat tegenover hun poging om onder onze menschen te werken, deze andere zich laat gelden, welke „de waarheid in calvinistischen zin“ wil brengen onder de Roomschen. Naast „De open Poort“, die in België veel frisschen arbeid verricht, treedt nu dit blad voor Noord-Brabant en Limburg. Uitstekend ook is het, dat de preekbeurten van de Geref. Kerken opgenomen zijn. Namen van predikers worden niet genoemd. In dit opzicht is het blad alle kerkbodes voor. We noemen nog het adres van het evangelisatie-bureau „Het Zuiden“: Zandberglaan 31, Breda. Wij wenschen Ds de Vries op deze onderneming van harte Gods zegen.

K. S.

Hulp opleiding predikant voor Argentinië.

Sedert de vorige verantwoording kwamen wederom giften binnen:

- f 1,— van A. S. te Rotterdam (Oost).
 - „ 2,50 van J. R. te Moordrecht (met hartelijk bijchrift, waarvoor dank).
 - „ 2,50 van H. v. d. B. te Amersfoort.
 - „ 2,50 onder letter v. d. L. te B. (Z.-H.).
 - „ 10,— van L. T. te Bilthoven.
 - „ 1,— van Ds H. D. te N.-B.
 - „ 1,— van Ds I. H. te O.-B.
 - „ 10,— van L. K. te Amstelveen.
 - „ 50,— van R. M. te K.
 - „ 2,50 van H. v. V. te C. a. d. IJ.
 - „ 1,— van C. Z. te H.
 - „ 1,— van P. J. L. te G.-N.
 - „ 1,— van J. J. S. te Bedum.
 - „ 1,— van H. S. te R. (met bijchrift: „al is 't weinig, er is nog meer“).
 - „ 1,— van D. v. d. S. te 's-Gravenhage.
 - „ 1,— van J. P. M. Jr te Z.
 - „ 1,— van J. W. Br. te Amsterdam.
 - „ 2,50 van C. v. d. V. te D.
 - „ 2,50 van mej. A. J. v. W. te Den Haag.
- Dat is dus een mooi lijstje; ik ben er dankbaar voor. En... kan nog meer gebruiken, want de studie zal jaren kosten.

K. SCHILDER, Giro 127278.

De quaestie van het nieuwe kerkrecht. (I)

De literatuur over de vraag, of het kerkrecht in 1926 te Assen, en dit jaar door de Classis Drachten, toegepast, en door de Synode te Sneek bevestigd, nieuw genoemd mag worden, groeit al aan. Eerst kwam Prof. Dr H. H. Kuyper met zijne artikelenreeks in „De Heraut“, in welk blad hij doorgaat telkens hierover te schrijven. Daarna handelde Dr G. Kelzer er over in zijne recensie van Dr M. Bouwmans dissertatie in het „Geref. Theol. Tijdschrift“. Vervolgens gaf Prof. P. J. M. de Bruin te Apeldoorn er zijn afscheidscollege over. En ten laatste deed Ds Joh. Jansen er eene brochure over verschijnen.

We kunnen zien, hoezeer ik, zonder vooraf daarop ook maar het minste vermoeden gehad te hebben, mij jegens deze Heeren verdienstelijk gemaakt heb met mijn bezigen van den term „nieuw kerkrecht“, omdat zij daaruit aanleiding konden nemen: de eerste om een groot deel der „Heraut“-kolommen te vullen, de tweede

om een aanmerkelijk deel van zijne recensie er aan te wijden, de derde om er een onderwerp voor zijn afscheidscollege van te maken, en de vierde om er eene brochure over in het licht te geven.

Op zichzelf is de benaming van oud of nieuw weinig van beteekenis en eigenlijk de moeite niet waard om er over te schrijven, omdat wat oud is, niet daarom ook reeds goed en juist is, noch het nieuwe per se om zijne nieuwigheid verwerpelijk, en omdat het terzake van het kerkrecht de eigenlijke vraag maar is, of die gevallen van tuchttoepassing uit vroeger en later tijd, waarmede men komt aandragen ten bewijze, dat er ten aanzien van Assen en Drachten heusch niet van nieuw kerkrecht gesproken mag worden, krachten, of met verkrachting van, de grondbeginselen van het wezenlijke Gereformeerde kerkrecht geschieden. Die vraag moet beantwoord worden.

En daarop kan men niet naar behoren en ten volle antwoorden door allerlei historische gevallen te verhalen, en hol te declameeren, zooals dezen zomer de Synode te Sneek van „de meest gezaghebbende Gereformeerde canonici“. Daarvoor moeten die gevallen zelve eerst ook aan deze grondbeginselen en het wezenlijke Gereformeerde kerkrecht gemeten worden, en daarvoor dient nauwkeurig uit de Heilige Schrift geredeneerd, en uit andere, hier ter zake dienende, schrifturen degelijk bewijs geleverd te worden.

Voor het antwoord, dat zooeven genoemde vraag met krachten beantwoordt, is het vereischte, grondige bewijs, n'en déplaise Prof. Dr H. H. Kuyper tegengesteld beweren, nog niet geleverd, noch door zijne eigene artikelen in „De Heraut“, noch door de jongste brochure van Ds Joh. Jansen. Over Prof. P. J. M. de Bruins rede kan ik hier geene uitspraak doen, omdat zij nog niet verschenen is, en mij voor haar nog slechts een kort krantenverslag ten dienste staat. En Dr G. Kelzer houdt zich in zijne vermelde recensie met deze quaestie niet bezig.

Er zou daarom eigenlijk voor mij geene reden zijn, mij verder met de quaestie „nieuw“ of „oud“ bezig te houden, omdat de hoofdzak eene gansch andere is, ware het niet, dat men zich bijkens genoemde geschriften juist bizonder op die termen geworpen had, alsof met de aanwijzing van vroeger dergelijk handelen, dat noch door Dr J. van Lonkhuyzen, noch door mij ontkend is, maar zelfs reeds van mijn eerste schrijven te dezer zake, mijne recensie van Dr M. Bouwmans proefschrift in „De Reformatie“ van 16 Juli 1937, werd aangeduid, de rechtmatigheid en juistheid van het te Assen en door de Classis Drachten toegepaste kerkrecht zou vast staan. Ik schreef daar, blz. 343, kol. 2: „We dienen niet uit het oog te verliezen, dat onze Vaders meermalen in de praktijk beslissingen hebben genomen naar de gediensligheid van de omstandigheden, niet enkel terzake van Doopsbediening, maar ook wel betreffende kerkrechtelijke aangelegenheden, voor welke beslissingen dan later zoo goed zoo kwaad het ging, eene theoretische rechtvaardiging werd uitgedacht als principieel juist of geoorloofd of geboden. Daarom is hier scherpe controle noodig“.

Om nu dergelijke onjuiste voorstelling weg te nemen of te voorkomen, is het gewenscht, ook over deze quaestie van „nieuw“ of „oud“ te handelen, en de zaak van het „nieuwe“ hier duidelijk naar wezen en beteekenis in het licht te stellen.

Gelijk bekend is, en ik in „De Reformatie“ van 13 Mei 1938 met de stukken heb aangetoond, is Prof. Dr H. H. Kuyper, evenals Prof. Dr H. Bouwman, omstreeks 1924 geheel omgezwaaid van kerkrechtelijke beschouwing inzake wezen en macht en tuchtrecht der meerdere kerkelijke vergaderingen; en in 1926 schier alle predikanten van onze Gereformeerde Kerken, ook Ds Joh. Jansen, met hem. In 1923 hebben beide deze Hoogleraren nog vlak tegengestelde kerkrechtelijke adviezen naar de „Christian Reformed Church“ in Amerika gezonden, dan zij in 1926 door de Synode te Assen hebben doen

beide beteekenissen van het woord „geestelijk“ nauw verweven. Wij zullen echter nog gelegenheid vinden op dit laatste meer uitvoerig in te gaan en ons voorloopig houden bij het begrip geestelijk in den zin van tegenstelling tot het lichaam.

Zooals wij kennen de lichamelijke gezondheid en afwijkingen daarvan, zoo kennen wij ook de psychische gezondheid en haar storingen. Het streven van de geestelijke volksgezondheid nu is de bestudeering van het wezen dezer psychische gezondheid, het nagaan van de factoren, die haar in positieven of negatieven zin beïnvloeden en het beramen van maatregelen om de psychische gezondheid te bevorderen, schade op te heffen of te voorkomen.²⁾ Het praeventieve streven treedt daarbij op den voorgrond. Zooals de hygiëne tot taak heeft de lichamelijke gezondheid te bevorderen door allerlei maatregelen, niet het minst door praeventie, zoo rekent de geestelijke volksgezondheid het allereerst tot haar taak de afwijkingen of ziekten van den geest zoowel door prophylactische maatregelen als door nazorg te bestrijden.³⁾ De geestelijke volksgezondheid is dus niets anders dan een tak van maatschappelijke gezondheidszorg. De somatische (lichamelijke) en psychische (geestelijke) verzorging van ons volk vormen beide

2) Drs B. Ch. Ledeboer: De geestelijke gezondheid van individu en gemeenschap. Geschriften van de Ned. Herv. Ver. voor geestelijke volksgezondheid, I, blz. 27.

3) Vgl. ook: Het begrip „Geestelijke Volksgezondheid“ door de hoogleraren Prof. Dr W. M. van der Scheer en Prof. Dr Ph. Kohnstamm. Verslag van de vergadering der

POPULAIR WETEN: SCHAPPELKE SCHEISEN

Geestelijke volksgezondheid.

I.

Begrip, doelstelling en terreinbepaling.

Onder de moderne bewegingen van onzen tijd, waartoe gerekend dienen te worden de eugeneische beweging, de Buchman-beweging, de nationaal-socialistische beweging e.d., neemt de beweging voor geestelijke volksgezondheid voorzeker niet de minst belangrijke plaats in. Immers het streven het volk in geestelijk opzicht gezond te houden en (of) te maken is van groot belang en heeft niet alleen waarde voor het individu, maar ook voor onderscheidene kringen, als het gezin, de school, de kerk, de maatschappij en den staat. Het is daarom een verheugend verschijnsel, dat de roep naar geestelijke volksgezondheid ook in Nederland weerklank heeft gevonden en thans verschillende verenigingen op dit terrein haar arbeid hebben gevonden of bezig zijn haar werkzaamheden te ontplooiën. Om al deze redenen, zoowel de belangrijkheid als de actualiteit van het onderwerp, loont het zeer de moeite deze moderne beweging eens wat meer van nabij te gaan beschouwen.

Allereerst dan de vraag: wat is eigenlijk geestelijke volksgezondheid? Onder geestelijke volksgezondheid, aldus art. 4 van de statuten der Ned. Hervormde Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid, wordt verstaan de gaafheid van het geestelijk leven, zoowel van het persoonlijke individuele bestaan als van het gemeenschapsleven in enger of wijder verband. In deze definitie wordt het geestelijk leven beschouwd als uiting van den geheelen mensch, met de uitdrukkelijke vermelding, dat daarbij het verband met het lichaam van den mensch niet uit het oog mag worden verloren. Wanneer derhalve over geestelijke volksgezondheid gesproken wordt is het woord geestelijk hier niet allereerst bedoeld in den zin van godsdienstig, maar in den zin van tegenstelling met lichamen. In Amerika, waar de beweging voor geestelijke volksgezondheid haar oorsprong vindt, spreekt men van mental hygiene in tegenstelling met corporal hygiene. Vandaar dat velen er de voorkeur aan geven te spreken van psychische gezondheid of van psychische hygiëne, mede om deze reden, dat de beweging psychologisch en psychiatrisch is gefundeerd en beoefenaars van deze wetenschappen tot haar leidende figuren behooren. Wij daarentegen prefereren den naam geestelijke volksgezondheid en wel omdat het godsdienstig element in deze beweging van zeer groote, ja overwegende beteekenis is. Zoo ergens, merkt Hemmes¹⁾ zoo terecht op, dan zijn op dit terrein

1) W. J. Hemmes: Geestelijke Volksgezondheid. Alg. Weekblad v. Chr. en Cultuur, 16 Maart 1934.

volgen, en in hun H. H. Kuyper „De Heraut“ opzicht to werd voorg predikt. De tot 1923, in „Heraut“ van en Ds C. V. drukt, zijn Prof. Dr H. beschouwin sedert 1926 predikanten leeraren

Dat is een ontkenning Nu is het lijk op zic schreef in van een La maar te v tuigd is, d En we zeg Maar wh

lij vroeger eene zaak persoon van in onze Ge rechtelijk die inzicht in het leve meerde Ker het te kun beteekenis De apostel voor uit t overtuiging tekenis te

En daaro Jansen, en totalen on gemaakt o dezer zake vóór 15 a inzicht ge gestane ke naar wat kan het fe Dat verwij op de vraa Maar voor en voorges heeft het w geenerlei l

Niet alle genomene nieuw, ma wing daara „Heraut“ ge kerkrechtel heeft haar hebben bij te doen, m eene kerk juist, wan van 29 Me recht, ou van inzicht bewijst mij gegeven a nieuw kerk slist door l Woord heb Mocht di

een onder het terrein pleegkund

Bij deze hygiëne d te stellen. lichamelij booze is. in abstra maar in d altijd te d en geest tusschen werking. den werke gekeerd k overweger te stuiten hygiënisch lichaam g ook de ge daur imm ziel in ong sociaal-hy zond hou ties en pre merkte J

Ned. Ver. v blz. 5-12.

4) Dr Jos van het 35e Nijmegen.

ensie er aan
p voor zijn af-
le om er eene

nieuw weinig
iet waard om
niet daarom
we per se om
et terzake van
is, of die ge-
en later tijd,
wijze, dat er
niet van
krachtens,
ondbeginselen
it geschieden.

n en ten volle
vallen te ver-
zen zomer de
ebbenende Gere-
gevallen zelve
het wezenlijke
n, en daarvoor
t geredeneerd,
fturen degelijk

de vraag met
chte, grondige
rs tegengesteld
ne eigene arti-
gste brochure
te Bruins rede
t zij nog niet
chts een kort
Keizer houdt
quaestie niet

ne reden zijn,
oud" bezig te
ch andere is,
emde geschrif-
en had, alsof
handelen, dat
door mij ont-
rste schrijven
M. Bouwmans
uli 1937, werd
id van het te
aste kerkrecht
t, kol. 2: „We
onze Vaders
bhen genomen
gheden, niet
ook wel be-
n, voor welke
aad het ging,
uitgedacht als
n. Daarom is

weg te nemen
ok over deze
n, en de zaak
en en beteeke-

„geestelijk“
nog gelegen-
voerig in te
het begrip
ling tot het
ezondheid en
ook de psy-
Het streven
u is de be-
ychische ge-
die haar in
eden en het
ychische ge-
heffen of te
even treedt
hygiëne tot
te bevorde-
t minst door
volksgezond-
afwijkingen
r prophylac-
bestrijden.³⁾
niets anders
gezondheids-
psychische
ormen beide

een onderdeel der sociale hygiëne, bestrijken beide
het terrein van de sociale zijde der genees- en verpleegkunde.

Bij deze omschrijving van het begrip psychische
hygiëne dient men zich echter duidelijk voor oogen
te stellen, dat elke scherpe scheiding tusschen
lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg uit den
booze is. Men kan den mensch wel theoretisch,
in abstracto, analyseeren in lichaam en geest,
maar in de werkelijkheid, in concreto, hebben wij
altijd te doen met den geheelen mensch. Lichaam
en geest vormen tijdens het leven een eenheid;
tusschen beide bestaat een voortdurende wissel-
werking. Verschillende lichamelijke ziekte-toestan-
den werken storend op den geeststoestand. Om-
gekeerd kan een krachtige harmonische geest van
overwegenden invloed zijn op lichamelijke ziekte
te stuiten of te temperen. Wanneer door sociaal-
hygiënische maatregelen getracht wordt het
lichaam gezond te houden of te maken, komt dit
ook de geestelijke zijde van den mensch ten goede,
daar immers ziekten, kwalen en gebreken vaak de
ziel in ongunstigen zin beïnvloeden. Evenzoo zullen
sociaal-hygiënische maatregelen, die den geest ge-
zond houden of maken, het lichaam in zijn functies
en prestaties ten goede komen. Volkomen juist
merkte Josephus Jitta⁴⁾ dan ook op, dat elke

gezondheid van
de Ned. Herv.
27.
ilksgezondheid“
der Scheer en
vergadering der

volgen, en sedert op hunne colleges hebben onderwezen
en in hunne bladen en werken gepropageerd. Prof. Dr
H. H. Kuiper heeft die verandering ook toegegeven in
„De Heraut“ van 29 Mei j.l. Die verandering is in dit
opzicht totaal. Wat nog in 1923 als geheel verkeerd
werd voorgesteld, werd sedert als het eenig juiste ge-
predikt. De stukken van Prof. Dr H. H. Kuipers hand
tot 1923, in de jongste „Reformatie“-nummers uit „De
Heraut“ van die vroegere jaren door Prof. Dr K. Schilder
en Ds C. Veenhof weer in herinnering gebracht en her-
drukt, zijn hier duidelijke en onweerlegbare bewijzen.
Prof. Dr H. H. Kuiper is te dezer zake in kerkrechtelijke
beschouwing sedert ± 1924 vlak omgekeerd, en in en
sedert 1926 ook Ds Joh. Jansen, en schier alle oudere
predikanten en ter Generale Synode adviseerende Hoog-
leeraren van onze Gereformeerde Kerken.

Dat is een zóo eclatant en vaststaand feit, dat geenerlei
ontkenning daaraan iets zou kunnen veranderen.

Nu is het komen tot verandering van inzicht natuur-
lijk op zichzelf niets onervols. Prof. Dr H. H. Kuiper
schreef in „De Heraut“ van 29 Mei j.l. als vertaling
van een Latijnsch spreekwoord: „Dwalen is menscheijk,
maar te volharden in de dwaling, wanneer men over-
tuigd is, dat men gedwaald heeft, is uit den Booze“. En
we zeggen denkelijk wel allen: natuurlijk.

Maar wie dan zoo tot vlak omgekeerd inzicht, dan
hij vroeger had, gekomen is, moet ook, wanneer het
eene zaak van zooveel importantie betreft, en hij een
persoon van zooveel invloed is als Prof. Dr H. H. Kuiper
in onze Gereformeerde Kerken al sedert jaren in kerk-
rechtelijk opzicht, de volle verantwoordelijkheid voor
die inzichtverandering met hare praktische gevolgen
in het leven, ditmaal het kerkelijk leven onze Gerefor-
meerde Kerken, durven en willen dragen, en hij behoort
het te kunnen hebben, dat het volle wezen en de volle
betekenis dier verandering in het licht gesteld wordt.
De apostel Paulus heeft zich nooit geschaamd er openlijk
voor uit te komen, dat hij tot eene gansch andere
overtuiging gebracht was, en om daarvan de volle be-
teekenis te erkennen.

En daarom missen Prof. Dr H. H. Kuiper en Ds Joh.
Jansen, en allen, die in 1926 of later, dezen genoemden
totalen ommezwaai in kerkrechtelijk opzicht hebben
gemaakt of meegemaakt, het recht, om het spreken te
dezer zake van „nieuw kerkrecht“ te wraken. Zij zijn
vóór 15 à 12 jaren tot een geheel ander kerkrechtelijk
inzicht gekomen, voor hen is dit nu door hen voor-
gestane kerkrecht inderdaad nieuw, en geen verwijzen
naar wat vroeger wel op kerkelijk gebied gebeurd is,
kan het feit van het „nieuwe voor hen“ te niet doen.
Dat verwijzen kan betekenis hebben voor het antwoord
op de vraag, of dit hun nieuwe inzicht juist is, of niet.
Maar voor de vraag, of dit nu door hen aangehangen
en voorgestane kerkrecht te hunnen aanzien nieuw is,
heeft het wijzen op die vroegere kerkelijke handelingen
geenerlei betekenis.

Niet alleen is deze sedert 1923 of 1926 door hen aan-
genomene kerkrechtelijke beschouwing voor hen
nieuw, maar Prof. Dr H. H. Kuiper heeft deze beschou-
wing daarna ook op zijne colleges gedoceerd en in „De
Heraut“ gepropageerd, en in zijne synodale en andere
kerkrechtelijke adviezen aangeprezen. En Ds Joh. Jansen
heeft haar in zijne boeken sedert 1926 verbreid. We
hebben bij hen dus niet maar met een veranderd inzicht
te doen, maar ook met een gedoceerd inzicht, met
eene kerkrechtelijke leer. Daarom is het gansch on-
juist, wanneer Prof. Dr H. H. Kuiper in „De Heraut“
van 29 Mei j.l. schrijft: „Met verandering van kerk-
recht, oud of nieuw kerkrecht, heeft deze verandering
van inzicht echter niets te maken. Prof. Greijdanus
bewijst mij te hooge eere, wanneer hij een door mij
gegeven advies tot kerkrecht verklaart. Wat oud of
nieuw kerkrecht is wordt toch in de eerste plaats be-
slist door hetgeen de Kerken zelf op grond van Gods
Woord hebben beslist of gedaan“.

Mocht dit eerst gezegde opgaan, wanneer Prof. Dr

H. H. Kuiper zijn veranderd inzicht voor zichzelf ge-
houden had, nu gaat het echter niet op, nu hij dat op
allerlei wijze gepropageerd heeft: op college, door blad,
in advies, op Synodes. Naar zijn advies en door zijnen
invloed is ook juist het handelen der Synode van 1926
voor een groot deel geschied, zooals het is geweest. Aan
deze verantwoordelijkheid kan Prof. Dr H. H. Kuiper
zich op deze wijze niet onttrekken. In zijne stellingen,
22 Sept. j.l. te Leeuwarden verdedigd, poneert hij, dat men
om het Gereformeerde kerkrecht te kennen mede reke-
ning houden moet ook met „wat door haar dogmatici
en canonici vooral in strijd met afwijkende richtingen
is geleerd“. Zoo schijnt men heen en weer te mogen
praten, al naar de gelegenheid van het oogenblik. Nu
eens heeft het kerkrecht niets te maken met hetgeen
een canonicus leert. Even later heet het, dat „bij de vraag
wat Gereformeerd kerkrecht is, rekening te houden“
is „met... wat door haar... canonici... is geleerd“.

In zeker opzicht is natuurlijk waar, dat het kerkrecht
door verandering van menscheijk inzicht niet verandert.
Want God stelt het recht vast ook voor of over of in
Zijne Kerk. En wat de menschen van dat recht leeren,
verandert aan dat recht zelf niets. Voorzover kan er
ook niet gesproken worden van Roomsche, Lutherse,
Gereformeerde kerkrecht. Maar toch bezigen we deze
termen om aan te duiden de Roomsche, Lutherse,
Gereformeerde opvatting of leer van het door
God vastgesteld recht voor Zijne Kerk. En op die op-
vatting of leer heeft nu hetgeen canonici leeraren wel
invloed. Zoodat verandering van hun inzicht wijziging
van hunne leer tengevolge heeft, en deze weer meer
of minder, al naar de persoon is en zijn invloed, wij-
ziging van de praktijk zijner kerk.

Men moet zich niet door dergelijke recht schijnende,
maar wezenlijk onhoudbare, redeneeringen aan zijne
verantwoordelijkheid willen onttrekken.

Ten opzichte van Prof. Dr H. H. Kuiper en ook van
Ds Joh. Jansen, en ten aanzien van allen, die in 1926
den bekenden ommezwaai hebben medegemaakt, mogen
we dus van het toen in toepassing gebrachte kerkrecht
spreken als van „nieuw kerkrecht“. Tevoren ver-
wierpen zij dit kerkrecht als gansch on-
gereformeerd. En de canonici van destijds
hebben onze Gereformeerde Kerken er
toe gebracht, in theorie en praktijk deze
verandering te volgen.

Wijzen op voorbeelden, dat ook vroeger wel in kerk-
rechtelijk opzicht gehandeld is als in 1926 te Assen,
en dit jaar door de Classis Drachten en de Synode te
Sneek, kan betekenis hebben voor de vraag, of dit
nieuwe kerkrecht juist is, Gereformeerd, maar doet niet
ter zake omtrent de vraag, of het sedert ± 1924 geleerde
en sedert 1926 in toepassing gebrachte kerkrecht nieuw
is: het is nieuw, geheel anders, dan wat
met en sedert 1886 werd in praktijk ge-
bracht en geleerd. Dat te ontkennen, en aan de
erkenning daarvan op allerlei wijze zoeken te ontkomen,
is niet manmoedig.

S. GREIJDANUS.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (V.)

87. Welke vrucht komt ons uit het lijden en den dood
van Christus toe?

Het is de eenige offerande, waardoor Hij ons de op-
neming in het verbond der Goddelijke genade, dat is,
de vergeving der zonden, de schenking van den Heiligen
Geest, de gerechtigheid en het eeuwige leven verworven
heeft.

88. Wat beteekent het dus: te gelooven in Christus,
die geleden heeft, is gekruisigd, gestorven en neder-
gedaald ter helle?

Het is, dat elk afzonderlijk ten aanzien van zichzelf
voor zeker houde, dat wij, omdat Christus datgene, wat
wij verdiend hadden voor ons ten einde toe geleden
heeft, bevrijd zijn van de vervloeking en den eeuwigen
dood, en dat wij den zegen en het eeuwige leven met
Hem zullen genieten; en dat wij de dooding der zonde,

scherpe scheiding tusschen de psychische en soma-
tische verzorging van het volk van grond ont-
bloot is.

Hoewel dus het streven naar geestelijke volks-
gezondheid niet alleen heeft te maken met den
geest, maar evenzeer met het lichaam, richt de be-
weging zich praktisch voornamelijk naar de psy-
chische zijde van den mensch en wil zij meehelpen
geestelijke nooden zoo mogelijk te voorkomen en
geestelijk lijden te lenigen. Omdat zij een sociaal-
wetenschappelijke beweging is, ontleent zij haar
hulpmiddelen aan de wetenschappen, die de men-
schelijke gedragingen en verhoudingen bestudeeren
en regelen, n.l. de psychiatrie (leer der geestelijke
afwijkingen en haar behandeling), de zielkunde, de
opvoedkunde, de rechtswetenschap, de moraal en
de sociologie (maatschappij-leer). Haar doel is langs
organisatorischen weg toe te passen de maatregelen
ons door deze wetenschappen geleerd om geest-
telijk lijden te voorkomen of te genezen en een
gezonden geest gezond te houden. Zooals gezegd,
treedt in de beweging voor psychische hygiëne de
praeventie sterk op den voorgrond. Van dit stand-
punt bezien kan men de geestelijke volksgezond-
heid omschrijven als het streven om de inzichten
der psychologie en psychiatrie toe te passen op
het individu, het gezin, de school, de beroepskeuze,
de industrie en het openbare leven ter voorkoming
van geestesziekte, afwijkende persoonlijkheid, mis-
daad, sociale achterlijkheid en zelfmoord.⁵⁾

5) Dr C. T. Kortenhorst: Overzicht van de Charitatieve

door den Geest van Christus begonnen, in onze harten
ervaren.

89. Maar daar Christus deze dingen voor ons geleden
heeft, waarom lijden wij ook nog zooveel en (waarom)
sterven wij?

Wij lijden weliswaar in dit leven en sterven den
lichamelijken dood, maar onze verdrukkingen zijn geen
bewijzen van Gods toorn; ook zijn ze noch met onze
zonden, noch met de toekomstige heerlijkheid te ver-
gelijken.

Dáárom toch worden zij ons door onzen Vader op-
gelegd, opdat wij aan Christus, ons Hoofd, gelijkvormig
zouden worden; onze oude mensch allengs met Christus
gekrust en begraven, ja tenslotte geheel en al vernie-
tigd zou worden; en opdat wij in het geloof en t'gebed
(de aanroeping Gods) zouden geoefend worden, en in
onze bewaring en verlossing de macht Gods met be-
wondering zou waargenomen worden. Daarom zijn alle
die (verdrukkingen) voor ons verdraaglijk en heilzaam;
en de dood des lichaams zelfs is de ingang tot de
eeuwigdurende gelukzaligheid.

90. Hoe verstaat gij, dat Hij TEN DERDEN DAGE
IS OPGESTAAN VAN DE DOODEN?

Aldus, dat de Godheid van Christus, door haar eigen
almacht, Zijn lichaam, dat Hij toen het gestorven was
niet had afgelegd, in het leven heeft teruggeroepen, en
met onsterfelijkheid en hemelsche heerlijkheid heeft
opgeluisterd.

91. Waarom was het noodig, dat Hij weder uit de
dooden opstond?

Ten eerste, om Zijnszelfs wil, omdat het onmogelijk
was, dat de menscheijke natuur, vereenigd met het
Woord, in den dood zou blijven.

Ten tweede, om onzentwil, omdat het niet genoeg
was, dat Hij voor ons de gerechtigheid en het leven
verdiende, indien de Middelaar, God en mensch, Jezus
Christus, ons ook niet datzelfde door Zijn werkwame
kracht deelachtig maakte. Dit kon evenwel niet ge-
schieden, indien Hij niet eerst den dood in Zijn eigen
lichaam overwonnen had.

92. Wie moet men dus zeggen dat in Christus, uit de
dooden opgestaan, gelooven?

Die nu al in zich de beginselen der gerechtigheid en
des eeuwigen levens van Hem ontvangen hebben, en
ook in den dood des lichaams evenmin kunnen blijven
als Hij, hun Hoofd, Wiens leden zij zijn.

93. Wat bedoelt gij, als gij zegt, dat Hij is OPGE-
VAREN TEN HEMEL?

Dat Hij Zijn menscheijke natuur boven alle zichtbare
hemelen heeft opgevoerd, en dat Hij volgens haar¹⁾ tot
aan het einde der wereld niet op aarde verkeert, maar
in dat onmetelijke licht, waarin God door de zalige
engelen en menschen met bewondering waargenomen
wordt.

94. Is Hij dan niet met ons tot aan de voleinding der
wereld, zooals Hij beloofd heeft?

Naar de menscheijke natuur is Hij nu niet op aarde,
maar met Zijn Godheid en Geest, macht en genade wijkt
Hij nimmermeer van ons.

95. Worden dan de twee naturen in Christus niet
uiteengerukt, als de menscheijke niet overal is, waar de
Goddelijke is?

Allerminst. Daar toch de Goddelijke natuur oneindig
is, behoeft zij, om elders te zijn, zich geenszins van Zijn
lichaam af te scheiden. Zij bestaat en blijft immers
voortdurend tegelijk binnen en buiten dat (lichaam).

96. Waarom is Hij ten hemel gevaren?

Ten eerste, omdat ten aanzien van de majesteit van
den mensch Christus vereischt werd, dat Hij, toen de
tijd Zijner vernedering geëindigd was, niet in deze
verderfelijke wereld, maar buiten haar in de hemelsche
heerlijkheid zou leven.

Ten tweede, opdat Hij door deze buitengewone zege-
tocht, ons plechtig verzekeren zou van Zijn overwinning
over de zonde, den dood en alle Zijne en onze vijanden.

Ten derde, opdat de Kerk tot aan het einde der wereld,
zou weten, dat Hij niet is geweest een verschijnself

7) n.l. Zijn menscheijke natuur.

Met deze uiteenzettingen over het begrip geeste-
lijke volksgezondheid en het doel der psychische
hygiëne is de beweging voor geestelijke volksge-
zondheid nog niet ten volle gekarakteriseerd. Men
vergete toch niet, dat de geestelijke volksgezond-
heid geen bepaalde wetenschappelijke leer is, maar
een huidige strooming, een op een bepaald doel
gerichte beweging. Tusschen een wetenschap en
een beweging zijn wel bepaalde punten van over-
eenkomst, maar ook zeer typische punten van
verschil. Zoo maken, om een punt van overeen-
komst te noemen, de aanhangers van een beweging
een dankbaar gebruik van de wetenschap en be-
oefenen die ook vaak zelf. Typeerend voor een
beweging is echter — en zie daar een markant
verschil — dat steeds een massa, enthousiaste, niet-
wetenschappelijke menschen met de beweging mee-
lopen en haar op allerlei wijze steunen. En, om
nog een punt van verschil te noemen, een ander
typisch kenmerk van een beweging is verder het
streven naar voortdurende propaganda.⁶⁾ Wanneer
wij, om het begrip geestelijke volksgezondheid
nader en vollediger te omschrijven, het terrein
gaan bepalen, waarop de psychische hygiëne
werkt, komt o.m. dit typeerende van een beweging
duidelijk naar voren.

D. A. C. D.

Vereenigingen voor Geestelijke Volksgezondheid, blz. 1-2.
Geschriften van de R. K. Charitatieve Vereeniging voor
geestelijke volksgezondheid.

6) Vgl. Dr A. C. Hagedoorn en Dr A. L. Hagedoorn:
De eugenische beweging en de eugenetica. N. T. v. Gen.,
1933, II, blz. 2842.

Ned. Ver. voor geestelijke volksgezondheid, 10 Maart 1934,
blz. 5-12.

4) Dr Josephus Jitta: „Mental Hygiene“. Openingsrede
van het 35e congres van Openbare Gezondheidsregeling te
Nijmegen. Tijdschr. voor sociale hygiëne, 1930, blz. 435.